

KEDVES FATHER SÁNTHA...

A stockholmi jubileumi ünnepek lezajlottak és az ünneplő magyarok már újra vissza is tértek a munkához, de azért talán mégis jól fog esni az óhazai üzenet, amely — ha cseppet megkéve is, de annál több szeretettel és melegséggel érkezett meg a héten a Kanadai Magyar Újság budapesti szerkesztőjétől. A Kedves Mester írja ezuttal a kedves Fatherhoz írt, de levele valamennyiféleképpen szól. Ime tehát:

— Kedves Father Sánta főtisztelendő Uram! Most meg indul Stockholm felé az üdvözlő és gratuláló táviratok, levelek özönlése, amelyek mind azt mutatják, hogy nemcsak Stockholm-ból árad mindenfelé a szeretet, hanem egy a stockholmiak, mint főtisztelendő ur megnyerte mindazok becsülését, tiszteletét és ragaszkodását, akik olyan szerencsések voltak Önrel és Önökkel megismerkedni.

Előtte van Stockholm fényképe. Talán nem is emlékszik már rá, ajándékba adta nekem, még el is viccelgetett róla, és találgattatta velem, vajon hogyan sikerült ilyen madártáviratból a fényképező gép lenscéje elé kapni ezt az ideális magyar telepet? En repülőgépre típelttem, majd bevallotta, hogy felmászta az egyik elevátor tetejére és onnan sikerült ilyen szépen megörökíteni a magyar Stockholmot. Akik Stockholmról érdeklődtek nálam, — pedig nagyon sokan voltak, — azoknak mindig csak azt mondogattam, hogy ez a „city“ az, amely leginkább emlékeztetett az otthoni falvakra, még pedig egészen olyan volt a hangulat, mintha Dunántulon járnánk. A föld itt mégsem egészen olyan sima, mint az Alföldön, vagy a prériket; itt-ott apró lankások, a dombon a templom.

És éppen itt, a templom körül szeretnék egy kicsit sétálgatni. Az újságíró furcsa ember, talán szeret tetszelegni is magának azzal, hogy nem mindig az csinálja, amit a többiek. A jubileum az élő Stockholmhoz szól, ez az ünnepség a remény ünnepe is, mindeki arról ír, az üdvözlő levelekben, egész bizonyosan arról szónokolnak az ünnepi díklókban, hogy a huszonötödöt követni fogja még sok-sok évtized, amelyben ez a magyar falu, ott, Északonban, az a szép city még fejlődni fog, és sok dicsőséget fog hozni a kanadai magyaroknak.

En nem tudom miért, de valahogyan meg akadok ott, a templom körül. Nem tudok teljesen csak a jövőre gondolni, hanem ott csavargok a temetőben, az elhunyt magyarok domboruló sírja körül.

Bizony már vannak sokan, van már néhány síremlék, sírkerecs és lehet rajta olvasni a magyar neveket. Amikor legutoljára ottjártam, már akkor betűzgettem és megkaptam valami furcsa dolog a figyelmemet. Ott volt a halál napja, de sehol sem olvastam azt, hogy az elköltözött, honnan indult el, Magyarországnak, melyik vidékéről kergette el a sors, hogy idejőjön, itt harcoljon a természettel, itt alakítson új várost, itt teremtsen új világot, maga és sorstársai számára.

Mintha eltűnt volna minden, amit a másik világból hozott ebbe az új birodalomba. Kanadai magyar lett, ez már minden múltja, egy a sok közül, egy a pionerek közül, egy Stockholm igaz megalapító sorából. Semmi, ami odaát emlékeztet. A bölcső emléke elmosódott, ez a föld adott nyugalmat, holott talán jobban szeretne volna, ha magyar föld borulna rá be-kéltetően, csitítólag. Itt ezeknél a síroknál már megszűnik az ébren álom, itt már valóság az örök az örök álom.

A KALAP

IRTA: NYÁRY ANDOR

A budapesti rendőrség elfogató parancsot adott ki egy megugrott rablógyilkos ellen. Másnap a lapok közölték az illető fényképét s hogy a felismerés si-keresebb legyen, pontos személy-leírást is adtak róla, megtoldva azzal, hogy aki kérezerkíti, az ötmillió korona jutalmat kap. Vasárnap délután volt, a kis falu emberei a Gazda-körben szórakoztak és Babos Gáspár es küdt elnöklete alatt arról tanakodtak, hogy jó volna a rablógyilkost csendőrkézzre adni. A dicsőségen kívül ötmillió korona csapná érte az ember markát.

— Hm! — mondták az emberek — hiszen, ha idegyűnne, el is fognánk.

— Csak hogy nem gyűn ide, — vélekedett a másik, — mit keresne itt?

— Bujkál. Fél a csendőrök-től.

— Csak hogy a mi községünkben nincsenek csendőrök, — vette oda az esküdt, — hát itt nem fél.

Az eset különösen Babos Gáspárt érdekelte. Volt benne bizonyos detektíveskedésre hajló kedv. A gazdák már régen elfelejtették a rablógyilkost, amikor Babos még mindig arról gondolkodott.

Egyik reggelen, amikor egy kis éhnyál-kotró pálinkára betért a kocsmába, a kocsmás úres volt mindössze a sarokasztalnál üldögélt egy ismeretlen fiatal ember. Olyan csendesen ült, hogy eleinte észre sem vette.

Leült az ablak melletti asztalhoz s a deci pálinkát oda kérte.

Szívtá a pipát, a füst bodrozott, kacskaringózott s amint a pálinkától felcsigázott ez a gyilkos után loholt, két homályos szem a füstfelhőn keresztül rátapadt a sarokban ülő idegenre.

Az idegen maga elé bámult az asztal tetejére, tudomást se vett a magyarról.

Babos szeme kimeredt: — De ismerős ez az ember! — gondolta magában. — Ki lehet ez?

Amint ezen gondolkodott, törte az esztét, mint a tengerből felbukkanó vízi szatir, megjelent előtte az újságokból ismert rablógyilkos arca. A szíve megdobogott.

— A rablógyilkos! Egyszerre melege lett. Ilyen helyzetben még nem volt soha életében.

Ott ült vele szemben a keresett gyilkos. Szinte érezte, hogy az ötmillió citrogatja a markát. Nem árulta el nyugtalanságát, szépen, tempósan elkészönt a kocsmárosról, lekopogott a lépcsőn, mikor azonban leért az uccára, futásnak egyengette a lábait.

Csak úgy zötyögött a pipa meg az öngyújtó a zsebében.

Mert se csendőr, be rendőri faluban nem volt, a tüzoltókat zavarta fel:

— Gyűljenek hamar, a Weisz Kóbi kocsmájába van a rablógyilkos. El köll fogni!

A tüzoltók lazasan készülődtek, fejükre tették a sisakot, oldalukra a tüzoltóhárdot, még a fecskendőt is magukkal vitték,

Szerettem volna valamennyi nevet felírni és otthon, az óhazában mutogatni. Tiszteletet, becsülést követelni valamennyinek. Megérdemelnék. Becsületes, dolgos magyarok voltak, akik tiszteletet vívtak ki a magyar névnek abban a másik világban is.

A magyar temetőben már sokat fekszenek és a magyar temetőben, Kanada végtelen nagy térségén de sok magyar teste fog még pihenni. Mindnyájan elbukunk az élettel való reménytelen viaskodásban és csak a sír hoz pihenést, megnyugvást. Akik már elmentek közülünk, akik első hódítói voltak a magyarok közül a kanadai földnek, egy sem gondolt arra, hogy ide fogja vetni a sors. Nem tehetek róla, de valahogyan úgy éreztem, hogy egy pillanatra az ünnepek közben oda kell hullani ezekhez a sírokhöz, el kell mondani egy Miatyánkot, vissza kell lékezni azokra, akik a küzdők közül már kiestek.

Kedves Ft. Sánta, szeretett főtisztelendő uram, ne vegye ünneprontásnak, hogy szépen ápolt, virágokkal ékesített temetőjünkben bolyongtam egy kicsit és, ha találkozik ismerőssel, legyen olyan jó, nevében is szorítsa meg a kezüket. Ha az ünnepegeknél vége, szedjen néhány szál virágot s szórja szét ott, a temető körül, a szélbe. Nagyon szeretném, ha minden egyes sírdombra ráhullana egy-egy virág.

Igaz tisztelője:

PAZS ÖDÖN.

ROTHERMERE vagy — MASSARYK

A Kanadai Magyar Újság megindulásának pillanatától kezdve a magyar integritás gondolatát tüzte ki egyik főtételjével.

Integritásról beszélt és az elszakított magyar területek visszacsatolásáról írt akkor is amikor a magyar ügy sokkal szomorúbban és gyászosabban állott, mint ma. Sőt legelső számának alap gondolatának is ezt tette meg. A Kanadai Magyar Újság nemcsak hű maradt alapelveihez, hanem bebizonyította, hogy a magyar integritás gondolatáért küzdeni is képes.

Örömmel üdvözlőitük azt a hatalmas akció, mely a magyarság ügyét ma már döntő befolyással tudja irányítani s amelynek szavát lord Rothermere ma már a világ minden részébe átplántálta.

Egyáltalán nem tartjuk szűkségnek, hogy magunkat s eljárásunkat bárki előtt igazoljuk, mert akciónk meggyőződéssel fakad, és jóval az Angliában megindított mozgalom előtt is működött már — úgyhogy, miután első számunkban nyilat-

megjelöltük azt az ösvényt, amely a magyar feltámadás érdekében szándékozunk haladni, egyuttal módot adtunk mindazoknak, akiknek ez a gondolat nem tetszett, hogy a lapot ne olvassák.

Ettől a programtól nem térünk el egy jotányit sem, sőt akkor sem változtattunk volna irányt, ha lord Rothermere nem sietett volna a magyar ügy segítésére, — sőt ebben az esetben még nagyobb kitartással harcoltunk volna ideálunkért miután a győzelem kivívása így még több energiát vett volna igénybe.

Epen azért a legkülönösebben érint bennünket az az egy-két ostoba levél, amelyet a múlt héten egy-egy kisántant és kommunista ügynöktől kaptunk akik már a kanadai magyarság közé is beforakodtak.

Ezek a szerencsétlenek szemünkre vetik, hogy a Rothermere-akció és Magyarország visszaállítását szíves lelékkel támogatjuk a Kanadai Magyar Újság hasábjain.

Meg vagyunk győződve róla, hogy ez a vélemény a magyarság oly kis százalékát képviseli, hogy tulajdonképpen vele foglalkozni nem is volna érdemes, mert nem kívánhatja az az egy két megtévedett magyar, illetve magát magyarnak valló valaki, hogy az ő kisebbségi véleményét rátukmáljuk a nagyobb ség gondolkozásmódjára és arra fölösleges időt és helyet feleseljük. Miután az ilyen levelekkel ezen nem is fogunk foglalkozni, teljesen fölöslegesen tartjuk, hogy hozzánk ilyeneket bárki ezentul beküldjön.

Sokkal szomorúbb azonban az a nyílt hazasúrulás, melyet a Kanadai Magyar Népszava mind jobban és mind merészebben hirdtet hasábjain. Bármennyire gerinctelen, súlytalan, értéktelen is legyen ez az újság, a komoly magyar olvasóközönség szemében, mégis megjelenik még egyelőre és így alkalma van arra, hogy a viszonyokkal ismeretlen ulkanadás magyart bemazslajolja.

Legutolsó számában ez az újság „Egy kis beszélgetés“ cím alatt egy erdélyi, egy csonkamagyarországi és egy cseh megszállterületi magyar állítólagos beszélgetéseit közli neveiket is kirja mégpedig oly jó magyaneveket, mint Biró, Katl és Ktona. Ha tényleg nem hamis e három név, egy a magyar ügy nagyon rosszul áll ma, de mi beszélünk a nevek igazságában.

Az azonban minden körülmények között kétségbevonjuk, hogy ez a beszélgetés olyan modorban folyt volna le, mint azt a Népszava legutóbbi számában leírta. Ugyanis az erdélyi magyar ebben a cikkben elmondja, hogy a románok milyen borzalmasan bánnak a székelekkel, mire a csonkamagyarországi magyar azt válaszolja, hogy „nálunk Magyarországon is épen ilyenek az állapotok, mert a bánásmódot vagy Románia tanulja Magyarországtól, vagy Magyarország tanulja Romániától.

Erre a cseh megszállott területéről való magyar szóról-szóra a következőket mondja: — Csehszlovákiában a munkás népek jó sorsa van. Az adó végrehajtó nem árverez, ha tíz évig is adós az ember. Nyugodtan énekelhet a magyar az utcán: a csendőr nem zavarja fejevertussal. A katona meg olyan kocsót kap, hogy talán még a saját konyháján se evett jobbat. Végül azzal fejezi be a Népszava, ezt a kedélyes kis hazasúrú lási diskurzust, hogy szerencsére Kanadában vagyunk és a magyarárság — hála a Kanadai Magyar Népszavának, amely felvilágosítja a népet — megismeri a madarat tolláról és nem hisz az óhazai ügynököknek.

Aki mi újságunkat négy éven át olvasta, tisztában van azzal, hogy még a legnagyobb nehézségek ellenére is mindenkor demokratikus fejlődést követeltünk, a legteljesebb szabadsággé és népjogokért küzdöttünk és magunk is a legnagyobb mértékben helytelenítettük a jelenlegi magyar politika tulkapásait és a sok tekintetben még ma is feudális karakterét. A magyar népjogokért, a magyar népek jobb erkölcsi, kulturális és anyagi javakhoz való juttatásáért, a magyar földnek a magyar nép kezébe való adásáért mi is az első perctől fogva küzdünk és küzdeni fogunk utolsó leheletünkig. De ebben a küzdelemben nem vagyunk hajlandók szövetkezni sem Moszkvával, sem a csehekkel, sem a szerbekkel, és sem az oláhokkal. A magyar népk fogja vívni jogát és rendet fog teremteni portáján saját maga, mert a történelem bebizonyította, hogy mindenkor abba pusztultunk bele, hogy idegenekre hallgattunk, idegenek tanácsát fogadtuk el.

A Kanadai Magyar Népszava kiadója nem magyar ember, nem is tud jól magyarul, szerb volt világ életében, hogy is lehetne tőle kívánni, hogy a magyar ügyért lelkesedjék, sőt ennek épen az ellenkezőjét lehet tőle joggal elvárni és ez az, hogy a magyarság ellenségeivel, a dícső száv testvér, mint a magyarság ellensége a magyarság

hogy — hogy a gyilkos menekülni találja, majd a Sipos a csövel szembe spricceli.

Azután nagy titokban körülvették a kocsmát. A gyűrű teljes volt, mert közben híre futott az eseménynek s az otthon levő férfiak mindjárt vasvillát fogtak s ők is beálltak a tüzoltók közé.

Ebből a gyűrűből nem szabadul ki a gyilkos.

Azután Babos Gáspár a tüzoltóparancsnokkal, aki rendezőben szabómester volt, bement a kocsmába és felszóllította a gyilkost, hogy adja meg magát.

A gyilkos a szóra felugrott, az ajtóhoz rohant, menekülni akart. Mikor azonban meglátta, mi van odakint, megadta magát.

Babos Gáspár indítványára a község házára vitték.

A fogás hírére csakhamar megjelent a jegyző is, a dolog komolyságában nem igen hitt, de annál nagyobbat nézett, mi-hogy az elfogott fiatal ember va-kor a vallatás során kiderült, lóban a budapesti rendőrség által keresett rablógyilkos.

Most már a jegyző is izgett-mozgott. Micsoda fényes eredmény! Az ő falujában fogták el a gyilkost. Mindjárt sürgönyözött, telefonált Budapestre, hogy jöjjenek a gyilkosért.

Közben mult az idő, delet hangzottak, itt volt az ebédlő. Igen ám, de mi lesz a gyilkossal, ha mindnyájan hazamennek ebédelni?

Rövid tanácskozás után megállapodtak abban, hogy valakinek őrizni kell. De ki vállalkozik a nagy feladatra?

A kisbíró katonagyerek volt, igaz, hogy szanitéc, épen azért igen adta a bábrot. Kijelentette, hogy vállalja a gyilkost. A gyilkost bezárták a község háza végében levő kőterba, a kisbíró számára pedig szereztek egy baka-kapát, hogy az őrzésnek harciasabb színezete legyen, a vállára akasztottak egy öreg, závar nélküli Manlichert, amely még az ántant-bizottságnak se kellett, hogy kéznél legyen, ha esetleg a gyilkos menekülni óhajtana.

Miután így bebiztosították mindenféle támadás ellen, nyugodtan eltávoztak abban a tudatban, hogy délutánra már ott lesznek a csendőrök s a gyilkost elviszik.

Meleg napsütéses dél volt. A gyilkos a kőterben ült, körülnézett. Az ablakon erős vasrostély feszült, rögtön látta, hogy onnét nem tud megszökni. Lehajította a fejét, gondolkodott. A harcias kisbíró az ajtó előtt strázsált.

A fegyver szíját megrántotta a vállán és szörnyen büszke volt magára, hogy a gyilkos révén ilyen nagy és fontos hivatalba keveredett.

Amint ezen gondolkodott, a kőter ajtaja belülről megkoppan.

A kisbíró megállt, fület. Semmi nesz.

Várt egy ideig. Megint csend.

Odament az ajtóhoz, benézett a kulcslyukon.

Nem látott semmit. A lyuk sötét volt, mintha belülről kalapot tetek volna rá: Megjédt:

— A mindenség! — gondolta kintlódva, — még utóbb megszökik.

Egyszerre melege lett. Most ő koppintotta meg az ajtót és beszélt:

— Halló! Fület.

A gyilkos nem felelt.

A kisbíró most már nagyon nyugtalan volt, megverte öklével az ajtót:

— Halló, — kiabált — gyilkos ur!

Megint nem kapott feleletet. Erre már elveszítette türelmét, benyitott az ajtón és mérgesen felkiáltott:

— Az istenfáját az úrnak! Szóljon, ha kérdezik, mert mindjárt agyonlövöm.

A gyilkos a falnak dőve állt, az arca sápadt volt. Az ablakon keresztül besütött a déli nap s a szobában rettenetes meleg terjengett.

A kisbíró megrázta a gyilkos vállát:

— Mi baja? — ordított a fülébe, mikor látta, hogy az nem felel, csak ájuldozik. — Hát beszéljen!

A gyilkos az ablakra mutatott:

— Nem bírom ki ezt a rettenetes meleget, — szölt végre és rendkívül szánalmas, őszinte arccal nézett a kisbíróra. — Legyen szives kisbíró ur, vezessen máshova, nem bánom, akárhol, csak a nap ne süssön be. Szívhajos vagyok. Mindjárt meghalok. A szíveméz kapott, egész testemben remegett és kapalózott.

A kisbíró szemügre vette a beteg embert, nem hiába volt szanitéc, rögtön meglátta rajta, hogy „vajúban“ szenved. Igen

féltette a foglyát. Nem szeretne volna, ha meghalna a keze alatt s utóbb még kiderült volna róla, hogy hótt embert őrzött a bakapuskával!

Gondolkodott egy ideig, aztán határozott.

— Gyűjön velem! — szölt a támolygó embernek — átvezetem az irodába. Ott jó hűvös van.

Elindultak.

Mielőtt azonban az irodaajtót rázárta volna, nagyszerű gondolat támadt. Gondolta ugyanis, ami biztos, az biztos! Keményen belemézett a gyilkos szemébe, aztán fölényes gúnnyal megszólalt:

— Adja ide a kalapját!

A gyilkos állta a tekintetét, aztán szó nélkül átadta a kalapját.

A kisbíró rázárta az ajtót, aztán a kalapot odatette maga elé a tornácra, ő maga pedig visszaült a padra és végtelen nyugalommal várta a csendőröket. Most már ugyanis biztos volt benne, hogy a gyilkos nem szökhét el, mert hiszen a kalapját elzálogolta tőle.

A gyilkos azonban másként gondolkodott.

Alig várta, hogy a kulcs megforduljon a zárban, avatott kéz kinyitotta az iroda ablakát, aztán kalapot, kisbíró faképnél hagyva, úgy eltűnt, mintha ott se lett volna.

A csendőrök megérkeztek, hogy a gyilkost magukkal vigyék. A rendőrség is intézkedett. A kis falu teljes számban fölsorakozott a községhez elé, hogy lássa, hogyan viszik el a gyilkost.